

เสริมสิทธิ สุธมธธา 2553: การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทาน: กรณีศึกษาโครงการชลประทานกิโลเมตรที่ 6 อำเภอชัยธานี นครหลวงเวียงจันทน์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สาโรช อังสุมาลิน, Ph.D. 116 หน้า

การศึกษามีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสถานสภาพทั่วไป เศรษฐกิจ สังคม เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาได้เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนจำนวน 128 ครัวเรือนและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยหาค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าไควสแควร์

การศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 45 ปี จบการศึกษาระดับประถม อาชีพหลักคือ การทำนา อาชีพรอง คือ การรับจ้างทั่วไป ไม่มีประสบการณ์ด้านการจัดการน้ำชลประทาน มีแรงงานในครัวเรือน 1-2 คน ขนาดพื้นที่รับน้ำน้อยกว่า 3 ไร่ เป็นเจ้าของที่ดินเอง ระยะทางจากพื้นที่การเกษตรถึงคลองส่งน้ำน้อยกว่า 500 เมตร มีรายได้ระหว่าง 32,000-52,000 บาทต่อปี ไม่มีหนี้สิน ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน ได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้นำชุมชนหรือหอกระจายข่าว เคยติดต่อเจ้าหน้าที่น้อยกว่า 3 ครั้ง ได้รับการฝึกอบรม 2-3 ครั้ง ในด้านความรู้ความเข้าใจในส่วนของสิ่งที่จำเป็นต้องรู้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รู้ว่าบุคคลหรือหมุ่คณะใดถ้าทำการขุดเจาะคลองหรือใช้สารเคมีเพื่อป้องกันศัตรูพืช โดยขาดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ควรรู้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่างานชลประทานมีส่วนช่วยทำให้เกษตรกรมีน้ำใช้เพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดสรรน้ำชลประทานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ เพศ อาชีพหลัก จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่รับน้ำชลประทาน ภาระหนี้สินและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ด้านการจัดการน้ำชลประทานและสถานภาพหรือเคยเป็นผู้นำทางสังคม การศึกษาข้อเสนอแนะ คือ ปริมาณน้ำชลประทานไม่เพียงพอ จึงควรปรับปรุงการจัดรอบเวรการส่งน้ำและเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรควรร่วมมือกันให้มากกว่าเดิม

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก